

Momčilo Radulović, dipl. inž.
Poljoprivredni institut — Titograd

NEKE POMOLOŠKE OSOBINE SORTI BRESKVE U USLOVIMA TITOGRAĐA

IZVOD

U ovom redu prikazani su rezultati trogodišnjih ispitivanja 18 sorti breskve. Ispitivanja su vršena na oglednom zasadu breskve u Lješkopolju (kod Titograda) i u laboratoriji Zavda za vinogradarstvo i voćarstvo. U ispitivanom periodu bilo je značajnih razlika po pojedinim parametrima kako po godinama, tako i između pojedinih sorti u istoj godini. Ove razlike uglavnom su proizvod različite biološke osnove svake sorte posebno.

UVOD

Južni djelovi Crne Gore, posebno okoline Titograda, imaju izvanredne prirodne uslove za gajenje breskve, a blizina Jadranskog mora i dobre saobraćajne veze omogućuju povoljan plasman ovog voća upravo u jeku turističke sezone. Stoga je breskva posljednjih 20-ak godina u ovom području doživljela naglu ekspanziju kako na društvenom, tako i na privatnom sektoru. Imajući u vidu da se njen sortiment brzo mijenja, to je potrebno prije njihovog uvođenja u masovnu proizvodnju ispitati ih u svakom ekološkom području posebno.

OBJEKAT, MATERIJAL I METOD RADA

Izučavanje je obavljeno u sortimentskom breskviku Poljoprivrednog instituta u Titogradu. Breskve su kalemljene na sijancu vinogradarske breskve (*prunus persica*). Razmak sadnje je 5x5 m ili 400 stabala po ha. Stabla su formirana u obliku kotlaste krune (vaze), a primjenjivane su standardna agrotehnika i pomotehnika.

U ogledu je obuhvaćeno 18 sljedećih sorti: *Armgold*, *Adria*, *Cardinal*, *Collins*, *Coronet*, *Dixired*, *Earli Coronet*, *Earli Redhaven*, *Fairhaven*, *Fertilija Moretini*, *Redcap*, *Redtop*, *Regina*, *Redhaven*, *Sunhigh*, *Springgold*, *Yerseyland* i 226 Nj.

Za izučavanje je odabrano po 5 stabala svake sorte. Time su obuhvaćeni: dužina rodni grančica (mjeranjem po 25 mješovitih rodni grančica na svakom stablu), broj cvjetova na svakoj grančici, broj plodova održanih do berbe, prinos po svakom stablu i procenat rastvorljivih suvih materija (refraktometrijskim mjerenjem po 30 plodova od svake sorte, a sa 4 uboda na 1 plodu).

REZULTATI VLASTITIH ISPITIVANJA I DISKUSIJA

Dužina rodniih grančica

Dužina rodni grančica zavisi, prije svega, od nasljedne osnove sorte, prirodnih uslova gajenja i primijenjene agrotehnike i pomotehnike. Ova osobina varira od sorte do sorte i kreće se od 36 cm. sorte *Dixired* i *Redcap* (1984. god.) do 60 cm sorte *Regina* (1982. god.). Prosječnu najmanju dužinu ima sorta *Dixired* (42 cm), a najveću *Redhaven* (53) cm). Prosječna dužina rodni grančica za sve sorte u 1982. i 1983. godini približno je ista (52 i 50 cm), a u 1984. godini znatno je manja (41) cm). Ovakva razlika je nastala usljed nepovoljnih klimatskih uslova te godine. Poznavanje dužine rodni grančica zajedno sa brojem cvjetova od velikog je značaja za izbor odgovarajućih agro- i pomotehničkih mjera.

Broj cvjetova

Broj cvjetova po rodnoj grančici zavisi od istih faktora od kojih zavisi i dužina grančice. U ispitivanom periodu ovaj broj se kreće od 6 i sorte *Dixired* (1982. god.) do 27,5 sorte *Collins* (1982. god.). Prosječno najviše cvjetova po rodnoj grančici ima sorta *Cardinal* (22,1), a najmanje sorta *Sunhigh* (10,5).

Prosječno rastojanje između cvjetova takođe je značajan pokazatelj za izbor dužine rezidbe i uglavnom je obrnuto srazmjeran broju cvjetova. Najmanje prosječno rastojanje između cvjetova ima sorta *Cardinal* (2,1 cm), a najveće sorta *Sunhigh* (4,3 cm).

Tab. 1. Prosječne vrijednosti dužine rodnih grančica, broja cvjetova i broja plodova održanih do berbe u periodu 1982 — 1984.

Red. br.	Sorta	Dužina rodnih grančica u cm	Broj cvjetova	Rastojanje između cvjetova u cm	Plodovi održani do berbe	% plodova održanih do berbe
1	2	3	4	5	6	7
1.	<i>Armgold</i>	48	15,2	3,2	6,9	45,4
2.	<i>Adria</i>	48	16,7	2,9	6,5	38,9
3.	<i>Cardinal</i>	46	22,1	2,1	5,2	23,5
4.	<i>Collins</i>	48	19,6	2,4	6,0	30,6
5.	<i>Coronet</i>	49	13,1	3,7	6,3	48,1
6.	<i>Dixired</i>	42	14,0	3,0	6,5	46,4
7.	<i>Earli Coronet</i>	45	10,8	4,2	4,1	38,0
8.	<i>Earli Redhoven</i>	46	16,0	2,9	5,7	35,6
9.	<i>Fairhaven</i>	46	17,6	2,6	6,3	35,8
10.	<i>Fertilija Moretini</i>	50	17,7	2,8	10,1	57,1
11.	<i>Redcap</i>	45	14,5	3,1	4,6	31,7
12.	<i>Redtop</i>	47	11,7	4,0	5,7	48,7
13.	<i>Regina</i>	50	14,9	3,3	5,3	35,6
14.	<i>Redhaven</i>	53	16,7	3,2	7,7	46,1
15.	<i>Sunhigh</i>	45	10,5	4,3	3,0	28,6
16.	<i>Springold</i>	51	17,8	2,9	5,4	30,3
17.	<i>Yerseyland</i>	49	13,9	3,5	4,4	31,6
18.	<i>226 Nj.</i>	46	13,3	3,4	5,8	43,6
Prosjek:		48	15,3	3,2	5,9	38,6

Broj plodova

Zametanje i oplodjenje breskve takođe zavisi od biološke osnove sorte i prirodnih uslova sredine. I ovaj pokazatelj, zajedno sa prethodnim, značajan je pri izboru najpovoljnije agrotehnike za svaku sortu posebno. Prosječni procenat plodova održanih do berbe najveći je u sorte *Fertilija Moretini* (57,1 %), a najmanji u sorte *Cardinal* (23,5 %).

Prosječne vrijednosti dužine grančica, broja cvjetova i broja plodova održanih do berbe dati su u tab. 1.

Rodnost

Rodnost izučavanih sorti prikazana je kroz prinos u kg/ha. Najveći projevni prinos ima sorta *Collins* (22 800 kg/ha), a najmanji sorta *Earli Coronet* (11.600 kg/ha). Prinos ostalih sorti kreće se između 12 i 18 hiljada kg/ha, a prosjek za sve sorte 15 144 kg/ha.

Kvalitet plodova

Ovaj pokazatelj izražen je preko udjela I klase u ukupnom prinosu i procenta rastvorljivih suvih materija.

Najveći udio I klase u ukupnom prinosu ima sorta *Sunhigh* (48 ‰) i sorte *Farli Coronet* i *Redcap* (po 47 ‰), a najmanji sorta *Collins* (21 ‰).

Najveći sadržaj rastvorljivih materija ima sorta *Regina* (12,0 ‰), a najmanji sorte *Armgold* i *Springgold* (po 8,1 ‰).

Prosječne vrijednosti prinosa, udjela I klase u prinosu i procentu rastvorljivih suvih materija date su u tab. 2.

Tab. 2. Prinos i kvalitet plodova sorti breskve za period 1982 — 1984.

Red. broj	Sorta	Prinos u kg/ha	Udio I klase u ‰	‰ rastvorljivih suvih materija
1	2	3	4	5
1.	<i>Armgold</i>	13 200	31	8,1
2.	<i>Adria</i>	14 333	30	8,4
3.	<i>Cardinal</i>	17 466	33	10,2
4.	<i>Collins</i>	22 800	21	8,4
5.	<i>Coronet</i>	12 933	43	10,4
6.	<i>Dixired</i>	16 800	32	9,7
7.	<i>Earli Coronet</i>	11 600	47	9,1
8.	<i>Earli Redhaven</i>	13 200	31	9,0
9.	<i>Fairhaven</i>	14 533	37	11,3
10.	<i>Fertilija Moretini</i>	18 400	26	9,6
11.	<i>Redcap</i>	17 200	47	8,3
12.	<i>Redtop</i>	13 866	36	10,9
13.	<i>Regina</i>	14 800	42	12,0
14.	<i>Redhaven</i>	16 000	35	9,4
15.	<i>Sunhigh</i>	13 466	48	10,2
16.	<i>Springgold</i>	12 066	38	8,1
17.	<i>Yerseyland</i>	16 666	36	9,5
18.	<i>Z26 Nj.</i>	13 866	39	8,7
Prosjek:		15 144	36	9,4

ZAKLJUČAK

Na osnovu dobijenih rezultata ustanovili smo sljedeće:

— Prosječno rastojanje između cvjetova na odabranim rodnim grančicama kreće se od 2,1 cm sorte *Cardinal* do 4,3 cm sorte *Sunhigh*.

— Do berbe najviše plodova održi sorta *Fertilija Moretini* (57,1^o/_o, a najmanje sorta *Cardinal* (23°/_o).

Od svih ispitivanih sorti najveća je rodnost sorte *Collins* (22 800 kg/ha), a najmanja sorte *Farli Coronet* (11 600 kg/ha).

— Na osnovu udjela I klase i procenta rastvorljivih suvih materija najkvalitetnije plodove imaju sorta *Regina* i *Coronet*.

LITERATURA

1. Pavićević Jakša: Ekonomska vrijednost sorti breskve u uslovima Titograda. Jugoslovensko voćarstvo, br. 37—38, Cačak, 1977.
2. Kapetanović Nada et al.: Proučavanje novih sorti i perspektivnih hibrida u ekološkim uslovima Mostara, Jugoslovensko voćarstvo, br. 37—38, Cačak, 1977.
3. Aradski Mita: Biološko-pomološke karakteristike novih sorti bresaka srednje i pozne epohe zrenja, Poljoprivreda i šumarstvo, br. 3—4, Titograd, 1978.
4. Medin Ante et al.: Novi Jugoslovenski sortiment bresaka, Jugoslovensko voćarstvo, br. 59—60, Cačak, 1982.
5. Lista delle cultivar consigliate di piante da frutto: Pesco da consumo fresco, Rivista di frutticoltura, br. 2, Bologna, 1985.
6. Vukićević Vukić: Upporedna proučavanja nekih agrobioloških osobina sorti bresaka gajenih na području Titograda, Jugoslovensko voćarstvo, br. 73—74, Cačak, 1985.

Quelques caractères ecologiques des variétés de la pêche dans les conditions de Titograd

Momčilo RADULOVIĆ
Institut de l'Agriculture de Titograd

Résumé

Les régions méridionales du Monténégro et particulièrement les alentours de Titograd ont les conditions extraordinaires pour la culture de la pêche, et la proximité de la Mer Adriatique et les bonnes communications donnent la possibilité d'un placement favorable de ce fruit, justement dans la saison touristique. Vu que le sortiment de la pêche change vite, il est nécessaire de fixer, avec les examens constants, le meilleur sortiment pour chaque région.

Nous avons présenté dans ce travail les résultats des examens de 18 variétés des pêches: la longueur des rameaux fruitières, le nombre des fleurs, le nombre des fruitis, la fertilité et la qualité des fruits. Les résultats obtenus peuvent servir de base pour le choix des meilleures variétés pour cette région écologique.